

**Project 'EMB in Vizier' Vilans 2018-2019 ernstige verstandelijke beperking
Prinsenvestiging rapport over X X (26-07-1999)**

Tijdsperiode en betrokken personen

Januari tot en met maart 2019 door mevrouw X, Fatima Buijs, Anouk Grootveldt, Mariska Hoogland, Nanda de Knecht en (deels) Jeanine Barends en Shaij Buijs.

Profiel onbegrepen gedrag en keuze filmmomenten

Op basis van ervaring en de 'Lijst voor gedragsproblemen bij mensen met een ernstige verstandelijke en meervoudige beperking' (Poppes, Vlaskamp, & Van der Putten, 2011) is allereerst een profiel opgesteld (Tabel 1). Er zijn daarna observatiemomenten gekozen waarop het gedrag vermoedelijk voorkomt en om verschillende omgevingen te vergelijken: 1) dagbesteding donderdagochtenden muziek, 2) avondeten personeel Wonen 18:00, en 3) koffiemoment personeel Wonen 19:00.

Tabel 1. Profiel onbegrepen gedrag met items uit de lijst

Onbegrepen gedrag	Item
Met de hand, ander lichaamsdeel of voorwerpen tegen het lichaam slaan	3
Braken of rumineren (opzettelijke opwerking van doorgeslikt voedsel)	5
Met de armen zwaaien	19
Gillen en schreeuwen	25
Gedurende de dag een gesloten, slappe houding (hoofd naar beneden)	43
Anderen slaan of duwen	46, 48
Huilen	16

Video-analyse 1 met keuze acties

Tijdens video-analyse 1 zijn met consensus 5 van de 7 gedragingen uit het vooraf opgestelde gedragsprofiel geobserveerd (met de hand tegen het lichaam slaan, met de armen zwaaien, gillen en schreeuwen, gesloten slappe houding, huilen) en 4 extra gedragingen (zie Tabel 2). Gedragingen uit het gedragsprofiel zijn zowel in de hoogste frequentie als intensiteit geobserveerd tijdens het koffiemoment van personeel (vooral hevig met armen zwaaien). Van de gedragingen buiten het gedragsprofiel die tijdens video-analyse 1 zijn voorgekomen, zijn alle vier geobserveerd tijdens het koffiemoment en alleen wiegen met lichaam en/of hoofd draaien is in iets hogere frequentie geobserveerd in een andere situatie (muziek dagbesteding). Dit maakt het koffiemoment een situatie die actie vereist, namelijk door bij vertonen van het genoemde gedrag X uit de situatie te halen en aandacht te geven, op de gang te zetten en/of muziek uit te zetten (zie Tabel 3). Tijdens de maaltijd van personeel zijn acties bij vertonen van gedrag uit video-analyse 1 tegen X praten of lichamelijk contact bieden. Tijdens dagbesteding zijn acties het tot laatste moment activiteit aanbieden in andere ruimte tot start van de muziek.

Video-analyse 2 met evaluatie acties

Tijdens video-analyse 2 zijn met consensus 2 van de 7 gedragingen uit het vooraf opgestelde gedragsprofiel geobserveerd (met de hand op het hoofd slaan, huilen) en 8 extra gedragingen (zie Tabel 4). Twee van de drie meest voorkomende gedragingen zijn geobserveerd tijdens muziek dagbesteding (met de hand op het hoofd slaan en knijpen in/plukken aan hand of gezicht, naast met hand op tafelblad slaan tijdens maaltijd personeel). Dit maakt het muziekmoment een situatie die actie vereist, namelijk door zijn speelgoed in zijn handen te laten houden (zie Tabel 5). Er is namelijk geobserveerd dat het gedrag begon nadat de frisbee abrupt uit zijn handen werd genomen na het plaatsen van X in de muziekrimte. Hoewel de intentie was om duidelijk onderscheid te creëren tussen activiteiten (speelgoed activiteit klaar, start muziek activiteit) wordt er vermoed dat het voor X rustgevend is om herhaalde bewegingen te kunnen blijven maken met een voorwerp in zijn handen. Daarom is na video-analyse 2 de bovengenoemde actie afgesproken met behoud van speelgoed in zijn handen en in video-analyse 3 te observeren of hiermee het gedrag afneemt.

Video-analyse 3 met evaluatie acties

Tijdens video-analyse 3 zijn er twee video-opnames beoordeeld, met respectievelijk een vermoedelijk negatieve (opname 1) en positieve oorzaak (opname 2) van gedrag (zie Tabel 6). Opname 1 was een niet representatieve situatie om het effect van de actie te beoordelen, maar zeker informatief. De geobserveerde onrust tijdens deze opname (met als meest voorkomend gedrag op het hoofd slaan) vond plaats met het telkens achterom kijken naar de begeleider die aan het aanrecht een boterham klaarmaakte voor een andere cliënt. Het vermoeden dat deze situatie onvoorspelbaarheid over maaltijden creëerde bij X is bevestigd door de mondelinge toelichting van de dagbesteding begeleider dat het gedrag verdween toen zij na deze opname hem twee plakken kaas had gegeven. In de tweede situatie is het geobserveerde gedrag (wiegen met lichaam en gilletjes) als positief bestempeld omdat X een ontspannen indruk maakte.

Conclusie

Tabel 7 toont dat vrijwel al het gedrag dat geobserveerd is tijdens de video-analyse 1 na toepassing van acties is afgenomen of, indien al minimaal, gelijk is gebleven. Uitzondering daarop is de lichte toename van gillen tijdens muziek dagbesteding maar dit is door de observatoren als positief geduid (ontspannen). Tijdens het evaluatiegesprek zijn de acties als waardevol beoordeeld om bewust te kijken naar gedrag. Het is daarin enigszins mogelijk om het gedrag met een positieve lading en negatieve lading te onderscheiden (zie Tabel 8). De acties zijn opgenomen in de begeleiding afspraken binnen de teams van zowel Wonen als Dagbesteding.

Opgemerkt dient te worden dat er een toename in schrikreacties is besproken tijdens de video-analyses, met daarbij een vermoeden van zintuigelijke achteruitgang (zicht en/of gehoor). Het is aanbevolen om dit vermoeden te laten onderzoeken door de artsen van Prinsenstichting, die eventueel kunnen doorverwijzen voor specialistische diagnostiek.

Nanda de Knecht, namens het projectteam en regiomanager Gerard Cialdella

In kader van 'EMB in Vizier'

19 april 2019

Tabel 2. Video-analyse 1: consensus over de observatoren in frequentie (top 3 vetgedrukt) en intensiteit van gedrag en acties

Onbegrepen gedrag (blauw = profiel)		Opname 1 (dagbesteding muziek)			Opname 2 (maaltijd personeel 18:00)			Opname 3 (koffie personeel 19:00)		
Consensus	Item	Frequentie	Intensiteit	Acties	Frequentie	Intensiteit	Acties	Frequentie	Intensiteit	Acties
Met de hand tegen het lichaam slaan (hoofd)	3	0	0	nvt	0	0	nvt	7	3	Uit situatie halen door aandacht (bij personeel zetten), op gang zetten (rondje rijden en weg van mede cliënt) en/of muziek uit (overprikkeling)
Met de armen zwaaien	19	1	1	Niets (begrepen gedrag met positieve oorzaak in context, vermeerderen zou mede cliënten overprikkelen)	5	1	Niets (speeltjes aanbieden -> vermoedelijk gooien)	8	3	Zie item 3
Gillen en schreeuwen	25	0	0		0	0	nvt	4	3	Zie item 3
Gesloten, slappe houding (hoofd naar beneden)	43	4	1	Tot laatste moment activiteit aanbieden in andere ruimte tot start muziek (later ophalen)	2	1	Tegen hem praten	2	1	Zie item 3
Huilen	16	0	0	nvt	1	1	Lichamelijk contact (arm, aai, etc)	0	0	nvt
Wiegen met lichaam en/of hoofd draaien	17 20	10	2	Zie item 19	5	2	Niets (bijv tegen houden verergert vermoedelijk onrust)	7	2	Zie item 3

Onbegrepen gedrag (blauw = profiel)		Opname 1 (dagbesteding muziek)			Opname 2 (maaltijd personeel 18:00)			Opname 3 (koffie personeel 19:00)		
Consensus	Item	Frequentie	Intensiteit	Acties	Frequentie	Intensiteit	Acties	Frequentie	Intensiteit	Acties
Knijpen in/plukken aan hand	6	2	1	Zie item 43	0	0	nvt	2	2	Zie item 3
In eigen hand bijten	1	0	0		0	0	nvt	4	2	Zie item 3
In handen klappen	34	0	0		0	0	nvt	7	2	Zie item 3)

Tabel 3. Video-analyse 1: samenvatting van acties bij geobserveerd gedrag

Opname 1 (dagbesteding muziek)		Opname 2 (maaltijd personeel 18:00)		Opname 3 (koffie personeel 19:00)	
Actie	Gedrag	Actie	Gedrag	Actie	Gedrag
Tot laatste moment activiteit aanbieden in andere ruimte tot start muziek (later ophalen)	<ul style="list-style-type: none"> • Gesloten, slappe houding (hoofd naar beneden) • Knijpen in/plukken aan hand 	Tegen hem praten	Gesloten, slappe houding (hoofd naar beneden)	Uit situatie halen door aandacht (bij personeel zetten), op gang zetten (rondje rijden en weg van mede cliënt) en/of muziek uit (overprikkeling)	<ul style="list-style-type: none"> • Met de hand tegen het lichaam slaan (hoofd) • Met armen zwaaien • Gillen en schreeuwen • Gesloten, slappe houding (hoofd naar beneden) • Wiegen met lichaam en/of hoofd draaien • Knijpen in/plukken aan hand • In eigen hand bijten • In handen klappen
		Lichamelijke contact (arm, aai, etc)	Huilen		

Tabel 4. Video-analyse 2: consensus over de observatoren in frequentie (top 3 vetgedrukt) en intensiteit van gedrag en (alleen voor dagbesteding) acties

Onbegrepen gedrag (blauw = profiel)		Opname 1 (dagbesteding muziek)			Opname 2 (maaltijd personeel) 18:00		Opname 3 (koffie personeel) 19:00	
Consensus	Item	Frequentie	Intensiteit	Acties	Frequentie	Intensiteit	Frequentie	Intensiteit
Met de hand tegen het lichaam slaan (hoofd)	3	11	1	Tot laatste moment activiteit aanbieden in andere ruimte tot start muziek (later ophalen) <u>maar speelgoed in handen laten houden</u>	0	0	0	0
Huilen	16	6	3	Zie item 3	0	0	0	0
Wiegen met lichaam en/of hoofd draaien	17, 20	4	2	Zie item 3	3	2	3	1
Knijpen in/plukken aan hand of gezicht	6	15	3	Zie item 3	0	0	0	0
In eigen hand bijten	1	3	1	Zie item 3	0	0	0	0
In handen klappen	34	3	2	Zie item 3	0	0	0	0
Mopperen/jammeren	?	3	2	Zie item 3	0	0	1	1
Met hand op rolstoel tafelblad slaan	?	2	2	Zie item 3	20	1	0	0
Handen op oor	?	0	0	Zie item 3	0	0	2	1
Handen op oog	?	0	0	Zie item 3	0	0	1	1

Tabel 5. Video-analyse 2: samenvatting van acties bij geobserveerd gedrag

Opname 1 (dagbesteding muziek)	
Actie	Gedrag
Tot laatste moment activiteit aanbieden in andere ruimte tot start muziek (later ophalen) <u>maar speelgoed in handen laten houden</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Met de hand tegen het lichaam slaan (hoofd) • Huilen • Wiegen met lichaam en/of hoofd draaien • Knijpen in/plukken aan hand of gezicht • In eigen hand bijten • In handen klappen • Mopperen/jammeren • Met hand op blad slaan

Tabel 6. Video-analyse 3: consensus over de observatoren in frequentie en intensiteit van gedrag

	Opname 1 (dagbesteding muziek) 28-02 *			Opname 2 (dagbesteding muziek) 14-03	
Onbegrepen gedrag (blauw = profiel, rode tekst = consensuslijst video-analyse 1)					
Consensus	Item	Frequentie	Intensiteit	Frequentie	Intensiteit
Met de hand tegen lichaam slaan (hoofd)	3	5	3	0	0
Met de armen zwaaien of schudden (-> schudden niet)	19	2	1	0	0
Gillen en schreeuwen	25	0	0	4	2
Gesloten, slappe houding hebben (hoofd naar beneden gericht)	43	0	0	0	0
Huilen	16	1	1	0	0
Wiegen met lichaam en/of hoofd draaien	17, 20	0	0	6	2
Knijpen in/plukken aan hand of gezicht	6	1	1	0	0
In eigen hand bijten	1	1	3	0	0
In handen klappen	34	0	0	0	0
Mopperen/jammeren/kreunen	?	2	1	0	0
Aan haar trekken (geen plukken dus geen item 12)	?	1	1	0	0
Begrepen gedrag (in context of LACCS)					
Consensus	Item	Frequentie	Intensiteit	Frequentie	Intensiteit
Speeltjes ronddraaien	23	2	1	6	1
Schriken (van mede-cliënt: zicht/gehoor?)	?	3	1	4	1

* Onrust door eten bereiding achter hem

Tabel 7. Verschil in geobserveerd gedrag tussen voormeting (video-analyse 1) en nameting (video-analyse 2/3) van acties

Onbegrepen gedrag (blauw = profiel)		Situatie 1 (dagbesteding muziek) Video-analyse 1 versus 3 (opname 2)			Situatie 2 (maaltijd personeel 18:00) Video-analyse 1 versus 2			Situatie 3 (koffie personeel 19:00) Video-analyse 1 versus 2		
Consensus	Item	Frequentie	Intensiteit	Eindverschil	Frequentie	Intensiteit	Eindverschil	Frequentie	Intensiteit	Eindverschil
Met de hand tegen het lichaam slaan (hoofd)	3	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	7 -> 0	3 -> 0	Afname
Met de armen zwaaien	19	1 -> 0	1 -> 0	Afname	5 -> 0	1 -> 0	Afname	8 -> 0	3 -> 0	Afname
Gillen en schreeuwen	25	0 -> 4	0 -> 2	Toename (als positief geduid)	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	4 -> 0	3 -> 0	Afname
Gesloten, slappe houding (hoofd naar beneden)	43	4 -> 0	1 -> 0	Afname	2 -> 0	1 -> 0	Afname	2 -> 0	1 -> 0	Afname
Huilen	16	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	1 -> 0	1 -> 0	Afname	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk
Wiegen met lichaam en/of hoofd draaien	17 20	10 -> 6	2 -> 2	Afname	5 -> 3	2 -> 2	Afname	7 -> 3	2 -> 1	Afname
Knijpen /plukken in hand	6	2 -> 0	1 -> 0	Afname	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	2 -> 0	2 -> 0	Afname
In eigen hand bijten	1	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	4 -> 0	2 -> 0	Afname
In handen klappen	34	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	0 -> 0	0 -> 0	Gelijk	7 -> 0	2 -> 0	Afname

Tabel 8. Samenvatting van mogelijke oorzaken bij geobserveerd gedrag

Positief		Negatief		Ongeacht oorzaak
Oorzaak	Gedrag	Oorzaak	Gedrag	Acties
Muziek (in woning of dagbesteding) maar ook wind, wandelen, stoeien	<ul style="list-style-type: none"> Dansen': zijwaarts wiegen, met armen zwaaien, gilletjes ('lachen') Ontspannen: kalm met speeltje draaien of luisteren 	<ul style="list-style-type: none"> Te lang alleen of geen contact Onvoorspelbaar wanneer eten krijgt (zoals achter hem eten klaar maken tijdens dagbesteding) Speelgoed afnemen zodat hij niets in zijn handen heeft (bijvoorbeeld tijdens muziekactiviteit) 	<ul style="list-style-type: none"> Op eigen handen bijten Op eigen hoofd slaan Hevig wiegen ('schudden') 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen bewustzijn: wat doet hij, hoe ga ik er mee om, wat zie ik dan? Wonen: hoe kan ik hem betrekken of uit de situatie halen? Dagbesteding: hoe kan ik duidelijkheid bieden?